Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 16 lipca 2026 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Usługi płatnicze w ramach rynku wewnętrznego – Dyrektywa (UE) 2015/2366 – Artykuł 4 pkt 3 – Pojęcie „usługi płatniczej” – Artykuł 4 pkt 24 – Pojęcie „polecenia przelewu” – Transakcja podmiotu działającego w charakterze pośrednika w drodze trójstronnej umowy polegająca na zdeponowaniu środków pieniężnych klienta na rachunku bankowym tego podmiotu i ich transferze na rzecz przedsiębiorcy po uzyskaniu zgody klienta – Kwalifikacja danej transakcji – Brak „usługi płatniczej”

W sprawie C-51/25

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez College van Beroep voor het bedrijfsleven (sąd apelacyjny ds. postępowania administracyjnego w sprawach gospodarczych, Niderlandy) postanowieniem z dnia 28 stycznia 2025 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 stycznia 2025 r., w postępowaniu:

Betaal Garant Nederland CV

przeciwko

De Nederlandsche Bank NV,

przy udziale:

Vereniging Eigen Huis,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: F. Biltgen, prezes izby, T. von Danwitz, wiceprezes Trybunału, pełniący funkcję sędziego pierwszej izby, A. Kumin, S. Gervasoni oraz M. Bošnjak (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Lamote, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 grudnia 2025 r.,

* Język postępowania: niderlandzki.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu De Nederlandsche Bank NV – G. Dictus oraz A. Muhammad, advocaten,

– w imieniu rządu niderlandzkiego – J. Langer oraz C.S. Schillemans, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu czeskiego – J. Očková, M. Smolek oraz J. Vláčil, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu włoskiego – S. Fiorentino, w charakterze pełnomocnika, którego wspierali E. Cicatelli, procuratore dello Stato, oraz G. Iappelli, avvocato dello Stato,

– w imieniu rządu norweskiego – J. Høvik, E. Rikheim oraz P.A. Tønnessen, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – G. Goddin oraz P. Vanden Heede, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 lutego 2026 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 pkt 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. 2015, L 337, s. 35) w związku z pkt 3 lit. c) załącznika I do dyrektywy 2015/2366.

2 Wniosek ten został złożony w kontekście sporu pomiędzy Betaal Garant Nederland CV (zwaną dalej spółką „Betaal Garant”), spółką komandytową prawa niderlandzkiego, która udziela osobom fizycznym gwarancji i zabezpieczeń w ramach projektów budowy nieruchomości, a De Nederlandsche Bank NV, który jest bankiem centralnym Niderlandów (zwanym dalej „DNB”), w przedmiocie skierowanego do spółki Betaal Garant nakazu, obwarowanego karą pieniężną, za naruszenie przepisów krajowych transponujących dyrektywę 2015/2366, a konkretnie za wykonywanie bez wymaganego zezwolenia działalności w charakterze dostawcy usług płatniczych.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 W motywach 6 i 24 dyrektywy 2015/2366 wskazano:

„(6) Należy ustanowić nowe przepisy, aby wyeliminować luki regulacyjne, zapewniając jednocześnie większą jasność prawa i spójne stosowanie ram legislacyjnych w całej Unii [Europejskiej]. Dotychczasowym oraz nowym uczestnikom rynku należy zagwarantować równorzędne warunki działania, umożliwiając upowszechnienie nowych sposobów płatności wśród szerokiego kręgu użytkowników i zapewniając wysoki poziom ochrony konsumentów przy korzystaniu z tych usług płatniczych w całej Unii. Powinno to podnieść efektywność całego systemu płatności i doprowadzić do powstania szerszej oferty usług płatniczych i ich większej przejrzystości, przy jednoczesnym wzmocnieniu zaufania konsumentów do zharmonizowanego rynku płatności.

[…]

(24) Należy określić kategorie dostawców usług płatniczych, którzy mogą zgodnie z prawem świadczyć usługi płatnicze w całej Unii, a mianowicie instytucje kredytowe, które przyjmują od użytkowników depozyty mogące służyć do finansowania transakcji płatniczych i które powinny nadal podlegać wymogom ostrożnościowym określonym w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE [z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz.U. 2013, L 176, s. 338)], instytucje pieniądza elektronicznego, które emitują pieniądz elektroniczny mogący służyć do finansowania transakcji płatniczych i które powinny nadal podlegać wymogom ostrożnościowym określonym w dyrektywie 2009/110/WE [z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniającej dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylającej dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. 2009, L 267, s. 7)], instytucje płatnicze oraz instytucje świadczące żyro pocztowe, które zgodnie z prawem krajowym zostały do tego uprawnione. Stosowanie tych ram prawnych powinno być ograniczone do dostawców usług, którzy świadczą usługi płatnicze w ramach stałego zajęcia lub działalności gospodarczej zgodnie z niniejszą dyrektywą”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, przewiduje w ust. 1:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy, zgodnie z którymi państwa członkowskie rozróżniają następujące kategorie dostawców usług płatniczych:

a) instytucje kredytowe zgodnie z definicją w art. 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 [z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. 2013 L 176, s. 1)]. […];

b) instytucje pieniądza elektronicznego w rozumieniu art. 2 pkt 1 [dyrektywy 2009/110] […];

c) instytucje świadczące żyro pocztowe […];

d) instytucje płatnicze;

[…]”.

5 Artykuł 4 dyrektywy 2015/2366, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Na potrzeby niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

3) »usługa płatnicza« oznacza co najmniej jeden z rodzajów działalności gospodarczej wymienionych w załączniku I;

4) »instytucja płatnicza« oznacza osobę prawną, której zgodnie z art. 11 udzielono zezwolenia na świadczenie i wykonywanie usług płatniczych w całej Unii;

5) »transakcja płatnicza« oznacza działanie zainicjowane przez płatnika lub w imieniu płatnika lub przez odbiorcę, polegające na złożeniu, transferze lub wypłacie środków pieniężnych, niezależnie od leżących u jego podstawy zobowiązań między płatnikiem a odbiorcą;

[…]

8) »płatnik« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest posiadaczem rachunku płatniczego i zezwala na wykonanie zlecenia płatniczego z tego rachunku płatniczego, lub w przypadku gdy rachunek płatniczy nie istnieje – osobę fizyczną lub prawną, która składa zlecenie płatnicze;

9) »odbiorca« oznacza osobę fizyczną lub prawną będącą zamierzonym odbiorcą środków pieniężnych, które są przedmiotem transakcji płatniczej;

[…]

11) »dostawca usług płatniczych« oznacza podmiot, o którym mowa w art. 1 ust. 1, lub osobę fizyczną lub prawną korzystającą ze zwolnienia na podstawie art. 32 lub 33;

[…]

13) »zlecenie płatnicze« oznacza dyspozycję płatnika lub odbiorcy dla jego dostawcy usług płatniczych z żądaniem wykonania transakcji płatniczej;

[…]

20) »konsument« oznacza osobę fizyczną, która w ramach umów o usługę płatniczą objętych niniejszą dyrektywą działa w celach innych niż jej działalność handlowa, gospodarcza lub zawodowa;

[…]

22) »usługa przekazu pieniężnego« *[money remittance*] oznacza usługę płatniczą, która umożliwia, bez konieczności tworzenia rachunków płatniczych w imieniu płatnika lub odbiorcy, odbiór środków pieniężnych od płatnika wyłącznie w celu transferu odpowiedniej kwoty do odbiorcy lub innego dostawcy usług płatniczych działającego w imieniu odbiorcy lub odbiór takich środków pieniężnych w imieniu odbiorcy i ich udostępnienie odbiorcy;

[…]

24) »polecenie przelewu« oznacza usługę płatniczą polegającą na uznaniu rachunku płatniczego odbiorcy transakcją płatniczą lub serią transakcji płatniczych z rachunku płatniczego płatnika przez dostawcę usług płatniczych prowadzącego rachunek płatniczy płatnika, na podstawie dyspozycji udzielonych przez płatnika;

[…]”.

6 Załącznik I do wspomnianej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Usługi płatnicze

(zgodnie z definicją w art. 4 pkt 3)

[…]

3. Realizacja transakcji płatniczych, w tym transfery środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy usług płatniczych użytkownika lub u innego dostawcy usług płatniczych:
   a) realizacja poleceń zapłaty, w tym jednorazowych poleceń zapłaty;
   b) realizacja transakcji płatniczych przy użyciu karty płatniczej lub podobnego urządzenia;
   c) realizacja poleceń przelewu, w tym zleceń stałych.

[…]

6. Usługi przekazu pieniężnego.

[…]”.

Prawo niderlandzkie

Niderlandzki kodeks cywilny

7 Artykuł 767 księgi 7 Burgerlijk Wetboek (niderlandzkiego kodeksu cywilnego) przewiduje:

„Zleceniodawca jest zobowiązany do dokonania jedynie płatności odpowiadających przynajmniej w przybliżeniu postępowi w budowie lub wartości zbytych dóbr; jednakże w celu zapewnienia przestrzegania ciążących na nim obowiązków można uzgodnić, że inwestor złoży kwotę nieprzekraczającą 10 % ceny obiektu budowlanego do depozytu notarialnego lub że udzieli on zabezpieczenia zastępczego na tę kwotę. Nadpłacona kwota stanowi płatność nienależną”.

Ustawa o nadzorze finansowym

8 Wet op het financieel toezicht (ustawa o nadzorze finansowym) z dnia 28 września 2006 r. (Stb. 2007, nr 475), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, dokonała transpozycji do prawa niderlandzkiego dyrektywy 2015/2366.

9 Zgodnie z art. 1:1 tej ustawy dostawcą usług płatniczych jest osoba, której działalność gospodarcza polega na świadczeniu usług płatniczych obejmujących wszelką działalność gospodarczą wymienioną w załączniku do dyrektywy 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniającej dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE (Dz.U. 2007, L 319, s. 1). W związku z uchyleniem dyrektywy 2007/64 dyrektywą 2015/2366 sąd odsyłający wyjaśnia, że definicje zawarte w art. 1:1 wspomnianej ustawy odpowiadają definicjom zawartym w art. 4 dyrektywy 2015/2366.

10 Artykuł 2:3a ust. 1 tejże ustawy przewiduje:

„Osoby mające siedzibę w Niderlandach nie mogą prowadzić działalności jako dostawcy usług płatniczych bez zezwolenia wydanego w tym celu przez [DNB]".

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

11 Betaal Garant jest spółką świadczącą na rzecz klientów indywidualnych usługi doradztwa oraz udzielającą im zabezpieczeń i gwarancji przy realizacji projektów i przedsięwzięć budowlanych. W tym kontekście spółka ta oferuje klientom indywidualnym produkt o nazwie *Afbouwgarantie* (gwarancja ukończenia budowy) oraz produkt o nazwie *Zekerheidsstelling* (zabezpieczenie). Z treści pytania prejudycjalnego oraz uzasadnienia wniosku o wydanie orzeczenia prejudycjalnego wynika, że dotyczy on wyłącznie zabezpieczenia.

12 Stichting BGN Zekerheidsstelling (zwana dalej „fundacją Betaal Garant") jest fundacją powiązaną ze spółką Betaal Garant.

13 Spółka Betaal Garant oferuje stronom umowy o roboty budowlane na podstawie umowy zawartej między klientem, przedsiębiorcą a samą tą spółką. Zabezpieczenie to ma na celu pokrycie ryzyka niewykonania zobowiązania przez klienta, na które narażony jest przedsiębiorca odpowiedzialny za budowę domu mieszkalnego lub innego obiektu budowlanego. W rzeczywistości wykonawcy narażeni są na to ryzyko, ponieważ zgodnie z prawem holenderskim klient ma prawo do uiszczania ceny za roboty budowlane w kilku ratach, a ostatnią ratę zazwyczaj musi uiścić dopiero po odbiorze budynku mieszkalnego. Aby zabezpieczyć się przed tym ryzykiem, wykonawcy mogą wymagać od klientów złożenia kwoty ostatniej płatności do depozytu notarialnego lub udzielenia zabezpieczenia zastępczego. Zabezpieczenie to ma na celu zagwarantowanie zapłaty na rzecz przedsiębiorcy kwoty tej ostatniej raty.

14 Zgodnie z ogólnymi warunkami zabezpieczenia, które są warunkami umownymi sporządzonymi przez spółkę Betaal Garant, tak jak zostały one przedstawione we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, z tytułu zabezpieczenia klient płaci fundacji Betaal Garant określoną kwotę obliczoną w stosunku do pierwszej zaliczki należnej od ceny budowy, którą jest on zobowiązany zapłacić przedsiębiorcy w chwili zapłaty zaliczki. Kwota zabezpieczenia wynosi standardowo 6 % ceny budowy.

15 Jeżeli umowa o roboty budowlane została wykonana w sposób zadowalający dla wykonawcy i klienta, a okoliczność ta zostanie zgłoszona na piśmie spółce Betaal Garant, kwota zabezpieczenia zostanie wypłacona wykonawcy w terminie pięciu dni roboczych. Kwota ta jest przekazywana z rachunku płatniczego fundacji Betaal Garant na rachunek płatniczy przedsiębiorcy.

16 Opłaty należne od klienta z tytułu realizacji takiego zabezpieczenia standardowo wynoszą 4 % kwoty, na jaką opiewa owo zabezpieczenie, przy czym nie mogą być niższe niż 300 EUR, natomiast opłaty należne od przedsiębiorcy wynoszą 2,5 % kwoty, na jaką opiewa owo zabezpieczenie, przy czym nie mogą być niższe niż 200 EUR. Spółka Betaal Garant pobiera od klienta należne mu opłaty. Opłaty uiszczane przez przedsiębiorcę zostają potrącone przedsiębiorcy budowlanemu przy wypłacie na jego rzecz kwoty, na jaką opiewa zabezpieczenie. W przypadku upadłości przedsiębiorcy spółka Betaal Garant wypłaca tę kwotę przedsiębiorcy, który przejmuje obowiązki upadłego przedsiębiorcy.

17 Na wniosek spółki Vereniging Eigen Huis DNB zbadał, czy gwarancja ukończenia prac budowlanych oraz zabezpieczenie oferowane przez spółkę Betaal Garant są sprzeczne z ustawą o nadzorze finansowym.

18 Decyzją z dnia 8 grudnia 2020 r. DNB wydał wobec spółki Betaal Garant nakaz wraz z karą pieniężną, uzasadniając to w szczególności tym, że oferując zabezpieczenie, naruszyła ona zakaz prowadzenia w ramach działalności gospodarczej, bez zezwolenia, działalności dostawcy usług płatniczych, wynikający z art. 2:3a ust. 1 ustawy o nadzorze finansowym.

19 Zgodnie z tym nakazem spółka Betaal Garant miała w szczególności zaprzestać tego naruszenia w terminie czterech tygodni od jego doręczenia poprzez zaprzestanie oferowania zabezpieczenia, a także poprzez cesję, zmianę lub rozwiązanie obowiązujących umów. W odniesieniu do wszystkich stwierdzonych naruszeń okresowa kara pieniężna wynosiła 10 000 EUR tygodniowo po upływie okresu karencji, po upływie którego spółka Betaal Garant musiała w pełni wykonać nakaz. Maksymalna kwota kary pieniężnej wynosiła 50 000 EUR.

20 Spółka Betaal Garant wniosła odwołanie administracyjne od tego nakazu, ale DNB uznał go za bezzasadny decyzją z dnia 6 października 2021 r. Spółka Betaal Garant wniosła skargę na tę decyzję do rechtbank Rotterdam (sądu rejonowego w Rotterdamie, Niderlandy).

21 Stwierdziwszy, że okres karencji upłynął, a spółka Betaal Garant nie wykonała nakazu, DNB przystąpił decyzją z dnia 31 stycznia 2022 r. (zwaną dalej „decyzją o ściągnięciu należności”) do ściągnięcia odnośnej kary pieniężnej.

22 Spółka Betaal Garant wniosła sprzeciw wobec tej decyzji. DNB przekazał ów sprzeciw do rechtbank Rotterdam (sądu w Rotterdamie) jako skargę wniesioną do tego sądu.

23 Sąd ten odrzucił wniesione przez spółkę Betaal Garant skargi na decyzje z dnia 6 października 2021 r. oraz z dnia 31 stycznia 2022 r., odpowiednio, jako bezzasadną i niedopuszczalną. Sąd ten uznał, że DNB słusznie stwierdził, iż spółka Betaal Garant powinna była posiadać zezwolenie na oferowanie gwarancji ukończenia prac budowlanych i zabezpieczenia oraz że wobec braku takiego zezwolenia spółka Betaal Garant działała z naruszeniem ustawy o nadzorze finansowym.

24 Następnie spółka Betaal Garant wniosła środek odwoławczy do College van Beroep voor het bedrijfsleven (sądu apelacyjnego ds. postępowania administracyjnego w sprawach gospodarczych), który jest sądem odsyłającym.

25 Sąd odsyłający zastanawia się nad zasadnością stanowiska bronionego przez DNB. Uważa on w istocie, że poprzez dokonanie wpłaty kwoty odpowiadającej zabezpieczeniu klient, jako „płatnik" w rozumieniu art. 4 pkt 8 dyrektywy 2015/2366 składa zlecenie płatnicze w rozumieniu art. 4 pkt 13 tej dyrektywy swojemu bankowi jako dostawcy usług płatniczych w rozumieniu art. 4 pkt 11 wspomnianej dyrektywy w celu dokonania transferu środków pieniężnych ze swojego rachunku płatniczego w rozumieniu art. 4 pkt 12 owej dyrektywy na rachunek płatniczy fundacji Betaal Garant. W związku z tym spółkę Betaal Garant należy uznać za „odbiorcę" w rozumieniu art. 4 pkt 9 dyrektywy 2015/2366. Sąd ten uważa, że to bank klienta realizuje transakcję płatniczą w rozumieniu pkt 3 załącznika I i w ten sposób wykonuje usługę płatniczą. Podobnie, w odniesieniu do transakcji polegającej na transferze środków z rachunku fundacji Betaal Garant na rachunek płatniczy przedsiębiorcy, wspomniany sąd uważa, że bank tej fundacji wykonuje transakcję płatniczą i świadczy w ten sposób usługę płatniczą, przy czym rzeczona fundacja jest „płatnikiem", a przedsiębiorca – „odbiorcą".

26 DNB uważa natomiast, że otrzymywanie środków pieniężnych klienta na rachunek płatniczy fundacji Betaal Garant, a następnie ich transfer na rachunek płatniczy przedsiębiorcy jest jedną transakcją płatniczą realizowaną przez spółkę Betaal Garant. W tym kontekście to właśnie spółka Betaal Garant realizowała jako pośrednik polecenia przelewu środków pieniężnych z rachunku płatniczego klienta na rachunek płatniczy przedsiębiorcy, świadcząc w ten sposób usługę płatniczą w rozumieniu art. 4 pkt 3 dyrektywy 2015/2366 w związku z pkt 3 załącznika I do tej dyrektywy.

27 Sąd odsyłający powołuje się jednak na odpowiedź Komisji Europejskiej, opublikowaną w dniu 18 marca 2022 r., na pytanie 2020/5216, która figuruje wśród zasad ostrożnościowych stosowanych przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego. Zgodnie z tą odpowiedzią otrzymywanie i transfer środków pieniężnych stanowią usługę płatniczą zgodnie z art. 4 pkt 3 dyrektywy 2015/2366 w związku z załącznikiem I do tej dyrektywy. W tym względzie Komisja uważa, że może chodzić o „usługę przekazu pieniężnego" w rozumieniu art. 4 pkt 22 wspomnianej dyrektywy w związku z pkt 6 załącznika I do tej dyrektywy lub o realizację transakcji płatniczych zgodnie z pkt 3 załącznika I do tej dyrektywy. Sąd odsyłający zastanawia się nad zasadnością stanowiska bronionego przez DNB.

28 W tych okolicznościach College van Beroep voor het bedrijfsleven (sąd apelacyjny ds. postępowania administracyjnego w sprawach gospodarczych) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 4 pkt 3 dyrektywy 2015/2366 w związku z pkt 3 lit. c) załącznika I do tejże dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że usługa polegająca na otrzymywaniu i transferze środków pieniężnych, jaką oferuje podmiot działający w charakterze pośrednika, stanowi usługę płatniczą – a konkretnie realizację poleceń przelewu w rozumieniu tejże dyrektywy – jeżeli taki podmiot w ramach umowy z klientem i przedsiębiorcą otrzymuje na swój rachunek płatniczy środki pieniężne klienta, a następnie, po udzieleniu zgody przez klienta, dokonuje transferu tych środków ze swojego rachunku płatniczego na rachunek przedsiębiorcy?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

29 Poprzez swoje jedyne pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 4 pkt 3 dyrektywy 2015/2366 w związku z pkt 3 lit. c) załącznika I do tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że usługa polegająca na otrzymywaniu i transferze środków pieniężnych świadczona przez podmiot działający w charakterze pośrednika, stanowi „usługę płatniczą" w rozumieniu tego art. 4 pkt 3 – a konkretnie realizację „polecenia przelewu" – jeżeli taki podmiot w ramach umowy z klientem i przedsiębiorcą otrzymuje na rachunek płatniczy związanej z nim fundacji środki pieniężne klienta, a następnie dokonuje transferu tych środków z tego rachunku płatniczego na rachunek przedsiębiorcy za zgodą klienta.

30 Na wstępie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że spółka Betaal Garant świadczy usługi poręczenia lub depozytu zabezpieczającego w kontekście transakcji dotyczących budowy budynków mieszkalnych, które to usługi stanowią „zabezpieczenie zastępcze" w rozumieniu art. 767 księgi 7 niderlandzkiego kodeksu cywilnego. Zgodnie z informacjami zawartymi w tym wniosku wspomniane usługi dzielą się na dwie odrębne czynności związane z transakcją płatniczą:

– w pierwszej kolejności ma miejsce transfer środków pieniężnych z rachunku płatniczego klienta spółki Betaal Garant na rachunek płatniczy fundacji Betaal Garant. Wpłacone kwoty są przechowywane na tym ostatnim rachunku jako zabezpieczenie do czasu, gdy dany klient zweryfikuje i poinformuje spółkę Betaal Garant, że umowa o roboty budowlane została wykonana w sposób satysfakcjonujący odnośnego przedsiębiorcę,

– w drugiej kolejności, w następstwie tej weryfikacji i za zgodą tego klienta, fundacja Betaal Garant kieruje do swojego banku zlecenie płatnicze w celu dokonania przez ten bank transferu wymaganej kwoty ze swojego rachunku płatniczego na rachunek płatniczy tego przedsiębiorcy.

31 Mając to na uwadze, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część przepis ten stanowi (wyroki: z dnia 17 listopada 1983 r., Merck, 292/82, EU:C:1983:335, pkt 12; a także z dnia 1 sierpnia 2025 r., Alace i Canpelli, C-758/24 i C-759/24, EU:C:2025:591, pkt 91).

32 Co się tyczy w pierwszej kolejności brzmienia rozpatrywanych przepisów, należy zauważyć, że art. 4 pkt 3 dyrektywy 2015/2366, który definiuje pojęcie „usługi płatniczej", odsyła do rodzajów działalności wymienionych w wykazie zawartym w załączniku I do tej dyrektywy, uściślając, że co najmniej jedna z tych działalności powinna być prowadzona „w ramach działalności gospodarczej".

33 Wśród rodzajów działalności wymienionych w tym wykazie znajduje się między innymi w pkt 3 lit. c) tego załącznika I „realizacja transakcji płatniczych, w tym transfery środków pieniężnych na rachunek płatniczy u dostawcy usług płatniczych użytkownika lub u innego dostawcy usług płatniczych", jeżeli transakcja ta polega na „realizacji polecenia przelewu".

34 Zgodnie z art. 4 pkt 5 dyrektywy 2015/2366 przez „transakcję płatniczą" rozumie się „działanie zainicjowane przez płatnika lub w imieniu płatnika lub przez odbiorcę, polegające na złożeniu, transferze lub wypłacie środków pieniężnych, niezależnie od leżących u jego podstawy zobowiązań między płatnikiem a odbiorcą".

35 Ponadto należy przypomnieć, po pierwsze, że art. 4 pkt 24 dyrektywy 2015/2366 definiuje pojęcie „polecenia przelewu” jako „usługę płatniczą polegającą na uznaniu rachunku płatniczego odbiorcy transakcją płatniczą lub serią transakcji płatniczych z rachunku płatniczego płatnika przez dostawcę usług płatniczych prowadzącego rachunek płatniczy płatnika, na podstawie dyspozycji udzielonych przez płatnika”, po drugie, art. 4 pkt 8 tej dyrektywy definiuje pojęcie „płatnika” jako oznaczające „osobę fizyczną lub prawną, która jest posiadaczem rachunku płatniczego i zezwala na wykonanie zlecenia płatniczego z tego rachunku płatniczego, lub w przypadku gdy rachunek płatniczy nie istnieje – osobę fizyczną lub prawną, która składa zlecenie płatnicze”.

36 Wynika z tego, że w celu realizacji polecenia przelewu płatnik nie tylko przekazuje zlecenie płatnicze swojemu dostawcy usług płatniczych, ale również dostawca ten musi posiadać rachunek płatniczy płatnika.

37 W konsekwencji z wykładni literalnej rozpatrywanych przepisów wynika, że istnienie rachunku płatniczego płatnika i jego posiadanie przez dostawcę usług płatniczych są elementami charakterystycznymi koniecznymi do ustalenia, że transakcja płatnicza stanowi procedurę polegającą na „realizacji polecenia przelewu” w rozumieniu pkt 3 lit. c) załącznika I do dyrektywy 2015/2366, a zatem „usługę płatniczą” w rozumieniu rozpatrywanych przepisów.

38 Tymczasem w niniejszej sprawie, o ile oferowane przez spółkę Betaal Garant usługi poręczenia lub depozytu zabezpieczającego wiążą się między innymi z transferami środków pieniężnych w ramach dwóch czynności związanych z transakcją płatniczą, o których mowa w pkt 30 niniejszego wyroku, o tyle ze wskazówek zawartych we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że transfery te są realizowane przez banki, odpowiednio, klienta i fundacji Betaal Garant, a nie przez samą spółkę Betaal Garant. Zgodnie z tymi samymi wskazaniami wspomniane banki stanowią „dostawców usług płatniczych” w rozumieniu art. 4 pkt 11 dyrektywy 2015/2366.

39 Ponadto z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz z uwag na piśmie przedłożonych Trybunałowi wynika, że ani spółka Betaal Garant, ani fundacja Betaal Garant nie prowadzą rachunków płatniczych w imieniu swoich klientów, w związku z czym transfery kwot należnych na podstawie umów między spółką Betaal Garant, klientami i przedsiębiorcami są dokonywane z rachunków posiadanych przez podmioty świadczące usługi płatnicze tych klientów oraz przez dostawców usług płatniczych fundacji Betaal Garant.

40 Wynika z tego, że w ramach dwóch czynności związanych z transakcją płatniczą opisanych w pkt 30 niniejszego wyroku transakcje płatnicze i polecenia przelewu są realizowane przez dostawców usług płatniczych klienta i fundacji Betaal Garant, przy czym stosunek umowny leżący u podstaw umowy między klientem, spółką Betaal Garant a przedsiębiorcą nie ma w tym względzie znaczenia.

41 O ile transfery środków pieniężnych dokonywane przez dostawców usług płatniczych klienta i fundacji Betaal Garant można uznać za „usługi płatnicze”, w szczególności za realizację polecenia przelewu, o tyle należy przypomnieć, że usługi poręczenia lub depozytu zabezpieczającego świadczone przez spółkę Betaal Garant w niniejszej sprawie stanowią na podstawie art. 767 księgi 7 niderlandzkiego kodeksu cywilnego rodzaj zabezpieczenia osobistego, a konkretnie „zabezpieczenie zastępcze”, stanowiące alternatywę względem depozytu notarialnego. Ponieważ jednak tego rodzaju usługa nie została zdefiniowana ani uregulowana w dyrektywie 2015/2366, nie wchodzi ona w zakres jej stosowania.

42 Co się tyczy w drugiej kolejności kontekstu, w jaki wpisują się rozpatrywane przepisy, należy przypomnieć, że art. 1 ust. 1 dyrektywy 2015/2366 ustanawia sześć kategorii dostawców usług płatniczych. Wśród tych kategorii znajdują się w szczególności instytucje kredytowe, instytucje pieniądza elektronicznego, instytucje płatnicze oraz instytucje świadczące żyro pocztowe. Otóż, jak wynika w szczególności z art. 4 pkt 24 dyrektywy 2015/2366 oraz z pkt 3 załącznika I do tej dyrektywy, dyrektywa ta ma zastosowanie do usług płatniczych i poleceń przelewu, które są świadczone wyłącznie przez podmioty należące do tych kategorii dostawców usług płatniczych.

43 Wykładnię tę potwierdza motyw 24 wspomnianej dyrektywy, zgodnie z którym ustanowione w niej ramy prawne powinny mieć zastosowanie wyłącznie do dostawców usług płatniczych, którzy świadczą usługi płatnicze w ramach stałego zajęcia lub działalności gospodarczej.

44 Wymóg ten można wyjaśnić kontekstem normatywnym, w jaki wpisuje się dyrektywa 2015/2366. Kwalifikacja danej transakcji jako „usługa płatnicza” wywołuje bowiem istotne skutki prawne dla podmiotu, który świadczy tego rodzaju usługę w ramach stałego zajęcia lub działalności gospodarczej.

45 Należy zauważyć, że zarówno przepisy dotyczące udzielania zezwoleń instytucjom płatniczym i sprawowania nadzoru ostrożnościowego nad nimi, jak i przepisy regulujące odpowiedzialność cywilną dostawcy usług płatniczych stanowią zbiór przepisów charakteryzujących się wysokimi wymogami, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 61–65 opinii. Stosowanie takiego ścisłego systemu prawnego jest uzasadnione, ze względu na jego rygorystyczny charakter, bezpośrednim udziałem dostawcy usług płatniczych w transferze środków pieniężnych.

46 Tym bardziej, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 65 opinii, wymogi w zakresie udzielania zezwoleń instytucjom płatniczym, nadzoru ostrożnościowego i odpowiedzialności cywilnej ustanowione w dyrektywie 2015/2366 nie są uzasadnione, jeżeli transfery środków pieniężnych są realizowane wyłącznie w celu wykonania innej usługi oferowanej tytułem głównym, jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, a mianowicie usługi polegającej na udzieleniu zabezpieczenia zastępczego, która to działalność sama w sobie nie jest objęta przepisami tej dyrektywy.

47 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i z uwag przedstawionych Trybunałowi wynika, że spółka Betaal Garant nie należy do żadnej z kategorii „dostawcy usług płatniczych”, o których mowa w pkt 42 niniejszego wyroku, oraz że w celu wykonania usługi polegającej na udzieleniu zabezpieczenia zastępczego rozpatrywanej w postępowaniu głównym spółka Betaal Garant sama nie dokonuje transferów środków pieniężnych.

48 Co się tyczy w trzeciej i ostatniej kolejności celów realizowanych przez dyrektywę 2015/2366, należy zauważyć, że w szczególności z jej motywu 6 wynika, iż ma ona na celu nie tylko zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentom przy korzystaniu z usług płatniczych w całej Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 11 listopada 2020 r., DenizBank, C-287/19, EU:C:2020:897, pkt 102), ale także zapewnienie większej jasności prawa i spójnego stosowania ram legislacyjnych w całej Unii.

49 W tym względzie należy przypomnieć, że Trybunał orzekł już, w kontekście dyrektywy 2007/64, która poprzedzała dyrektywę 2015/2366, że, prawodawca Unii zamierzał stworzyć jednolity rynek usług płatniczych, zastępując 27 istniejących systemów krajowych – których współistnienie

stanowiło źródło niejasności i było dotknięte brakiem pewności prawa – zharmonizowanymi ramami prawnymi określającymi prawa i obowiązki użytkowników i dostawców usług płatniczych (wyrok z dnia 2 września 2021 r., CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, pkt 44).

50 Okoliczność, że cel polegający na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów stanowi podstawowy cel systemu wprowadzonego dyrektywą 2015/2366, nie może sama w sobie ani zmieniać zakresu stosowania przepisów tej dyrektywy, ani rozszerzać zakresu istotnych pojęć zawartych w tych przepisach, wykraczając poza brzmienie definicji tych pojęć. Ponadto taka wykładnia byłaby sprzeczna z celem zapewnienia jasności prawa w dziedzinie usług płatniczych.

51 Ponadto, jak przypomniano w pkt 13 i 41 niniejszego wyroku, usługi poręczenia lub depozytu zabezpieczającego świadczone przez spółkę Betaal Garant w niniejszej sprawie stanowią na podstawie art. 767 księgi 7 niderlandzkiego kodeksu cywilnego alternatywę względem depozytu notarialnego. Tymczasem należy stwierdzić, że ani z przepisów, ani z ogólnej systematyki dyrektywy 2015/2366 nie wynika, aby jej celem było poddanie świadczenia takich usług przez notariuszy szczególnemu systemowi usług płatniczych, a także wymogowi uzyskania zezwolenia przewidzianemu w tej dyrektywie.

52 W konsekwencji z wykładni literalnej, systemowej i celowościowej rozpatrywanych przepisów wynika, że dyrektywa 2015/2366 wyłącza ze swojego zakresu stosowania dostawców usług w zakresie zabezpieczeń, którzy korzystają w sposób pomocniczy z usług płatniczych oferowanych przez innych dostawców świadczących takie usługi tytułem głównym, jako stałe zajęcie lub działalność gospodarczą.

53 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na pytanie prejudycjalne brzmi następująco: art. 4 pkt 3 dyrektywy 2015/2366 w związku z pkt 3 lit. c) załącznika I do tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że usługa polegająca na otrzymywaniu i transferze środków pieniężnych świadczona przez podmiot działający w charakterze pośrednika, nie stanowi „usługi płatniczej” w rozumieniu tego art. 4 pkt 3 – a konkretnie realizacji „polecenia przelewu” – jeżeli taki podmiot w ramach umowy z klientem i przedsiębiorcą otrzymuje na rachunek płatniczy związanej z nim fundacji środki pieniężne klienta, a następnie dokonuje transferu tych środków z tego rachunku płatniczego na rachunek przedsiębiorcy za zgodą klienta.

W przedmiocie kosztów

54 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 4 pkt 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE w związku z pkt 3 lit. c) załącznika I do tej dyrektywy

należy interpretować w ten sposób, że:

usługa polegająca na otrzymywaniu i transferze środków pieniężnych świadczona przez podmiot działający w charakterze pośrednika, nie stanowi „usługi płatniczej” w rozumieniu tego art. 4 pkt 3 – a konkretnie realizacji „polecenia przelewu” – jeżeli taki podmiot w ramach umowy z klientem i przedsiębiorcą otrzymuje na rachunek płatniczy związanej z nim fundacji środki pieniężne klienta, a następnie dokonuje transferu tych środków z tego rachunku płatniczego na rachunek przedsiębiorcy za zgodą klienta.

Podpisy